

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА**

Факультет економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління ризиками в оподаткуванні

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол №8 від 2 грудня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління ризиками в оподаткуванні
Викладач (-і)	Шкроміда Н. Я., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(066)3672982
Е-mail викладача	nadiia.shkromyda@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій: https://koia.pnu.edu.ua/hrafik-provedennia-konsultatsij/
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Управління ризиками в оподаткуванні» спрямований на вивчення теоретичних основ, методів і практичних аспектів управління податковими ризиками в сучасних умовах господарювання. У рамках курсу розглядаються питання ідентифікації, оцінки та мінімізації податкових ризиків, а також використання податкового планування та моніторингу для ефективного управління ризиками. Особлива увага приділяється методам ухилення від ризиків, страхуванню податкових ризиків, а також управлінню ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства. Курс також включає практичні кейси та приклади оптимізації податкових платежів із урахуванням ризиків.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння процесів управління податковими ризиками, а також розвиток практичних навичок ідентифікації, оцінки, мінімізації та моніторингу податкових ризиків для забезпечення фінансової стабільності підприємства.</p> <p>Цілями курсу є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомити студентів із теоретичними засадами управління податковими ризиками та їх місцем у системі управління підприємством; - розвинути навички ідентифікації та оцінки податкових ризиків за допомогою кількісних і якісних методів; - оволодіти методами мінімізації податкових ризиків через податкове планування; - надати знання щодо управління податковими ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства; - вивчити практичні аспекти оптимізації податкових платежів з урахуванням ризиків та підготовки до податкових перевірок. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Компетентності:</p> <p>Здатність застосовувати знання у сфері оподаткування та ризик-менеджменту для вирішення практичних завдань.</p> <p>Здатність ідентифікувати, класифікувати та систематизувати податкові ризики.</p> <p>Здатність здійснювати якісну та кількісну оцінку податкових ризиків із застосуванням сучасних методів аналізу.</p> <p>Здатність розробляти та впроваджувати стратегії управління податковими ризиками.</p> <p>Здатність організувати систему внутрішнього контролю та податкового моніторингу.</p> <p>Результати навчання:</p> <p>Визначати місце управління податковими ризиками в системі управління підприємством.</p> <p>Розуміти сутність, причини виникнення та класифікацію податкових ризиків.</p> <p>Вміти ідентифікувати податкові ризики на різних етапах діяльності підприємства.</p> <p>Застосовувати методи кількісної та якісної оцінки податкових ризиків.</p> <p>Розробляти заходи з мінімізації податкових ризиків шляхом податкового планування та внутрішнього контролю.</p>	
5. Організація навчання	

Обсяг курсу – 90 год.			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
	денна форма	заочна форма	
Лекції	16	6	
Практичні	14	4	
Самостійна робота	60	80	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
8	Облік і оподаткування	четвертий	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість годин (денна/заочна форма навчання)		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
Тема 1. Податкові ризики підприємства: сутність, класифікація та механізми управління <ol style="list-style-type: none"> Сутність та класифікація податкових ризиків. Місце управління податковими ризиками в системі управління підприємством. Роль податкового менеджменту у мінімізації ризиків. Взаємозв'язок між податковим плануванням та управлінням ризиками. 	4 / 1	2 / 1	12 / 14
Тема 2. Ідентифікація та оцінка податкових ризиків <ol style="list-style-type: none"> Методи ідентифікації податкових ризиків. Кількісна та якісна оцінка податкових ризиків. Аналіз чутливості та сценарний аналіз податкових ризиків. Використання інформаційних технологій для ідентифікації та оцінки ризиків. Оцінка ймовірності виникнення та потенційних наслідків податкових ризиків. 	2 / 1	2 / 1	12 / 14
Тема 3. Методи управління податковими ризиками <ol style="list-style-type: none"> Ухилення від ризику: стратегії та умови застосування. Мінімізація податкових ризиків через податкове планування. Використання механізмів страхування податкових ризиків. Податковий моніторинг як інструмент управління ризиками. 	4 / 2	4 / 1	12 / 18
Тема 4. Управління податковими ризиками на різних етапах життєвого циклу підприємства <ol style="list-style-type: none"> Особливості управління податковими ризиками на стадії створення підприємства. Управління податковими ризиками в процесі поточної діяльності. Управління податковими ризиками при реорганізації та ліквідації підприємства. Особливості управління податковими ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. 	2 / 1	4 / 1	12 / 16

Тема 5. Контроль та моніторинг податкових ризиків			
1. Система внутрішнього контролю за податковими ризиками.			
2. Моніторинг ефективності заходів з управління ризиками.			
3. Звітність та документообіг в системі управління податковими ризиками.	4 / 1	2 / -	12 / 18
4. Адаптація системи управління ризиками до змін у податковому законодавстві.			
Разом		16 / 6	14 / 4
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має на меті перевірку знань здобувачів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості (усні відповіді, доповіді, дискусії, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування, контрольна робота). Всі форми поточного контролю представлені для студентів у системі дистанційного навчання.</p> <p>Оцінки отримані здобувачами, виставляються в електронні академічні журнали в 100 бальній шкалі.</p> <p>Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточне оцінювання – 90 балів (усні відповіді, розв'язання практичних ситуацій, тести, контрольна робота); – самостійна робота – 10 балів (тестування в СДН). <p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання та самостійну роботу відповідно до їх розподілу у електронному журналі. Підсумкова залікова оцінка виставляється на останньому практичному занятті.</p> <p>До залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною шкалою та шкалою ECTS:</p> <p>Зараховано «відмінно» (90-100 балів); (за шкалою ECTS – A) – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>Зараховано «добре» (70-89 балів); (за шкалою ECTS: 80-89 – B; 70-79 – C) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності у розв'язках;</p> <p>Зараховано «задовільно» (50-69 балів); (за шкалою ECTS: 60-69 – D; 50-59 – E) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>Незараховано «незадовільно» (менше 50 балів); (за шкалою ECTS: 26-49 – FX; 1-25 – F) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>		

	<p>Отримання додаткових балів з дисципліни можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», URL: https://surl.li/wmmuhb ; «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» URL: https://surl.li/dxovqb).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Студенти виконують одну комплексну контрольну роботу. Головна мета – перевірка ступеня засвоєння теоретичних положень курсу (студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу у формі домашньої контрольної роботи та захищають під час останнього практичного заняття). У разі відсутності здобувача при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного заняття.</p>
Практичні заняття	<p>Практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичну сторону з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів.</p> <p>Під час практичних занять студент отримує оцінки за результатами усних відповідей, доповідей, дискусій, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування тощо.</p> <p>Оцінки за практичні заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.</p>
Самостійна робота	<p>Загальний обсяг годин самостійної роботи, що відводиться на вивчення дисципліни складає 60 год. – для студентів денної форми навчання та 80 год. – для заочної форми навчання. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Карпатського національного університету імені Василя Стефаника URL: https://surl.li/dxovqb.</p> <p>Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.</p> <p>Оцінювання самостійної роботи проводиться за окремим розкладом під час тижнів контролю за самостійною роботою. Оцінки, отримані здобувачами вищої освіти вносяться до журналу занять навчальної групи та враховуються при визначенні підсумкової оцінки (рейтингу) з навчальної дисципліни.</p>
Методи навчання	<p>Наочні методи навчання – ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів (презентації, відео).</p> <p>Інтерактивні методи навчання – ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням</p>

	<p>навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді тощо).</p> <p>Практичні методи навчання – передбачають виконання задач та вправ, які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань.</p> <p>Методи дистанційного навчання – ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформи для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни, якщо він виконав усі види робіт по темах, передбачених силабусом.
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік.</p> <p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання та самостійну роботу.</p>

7. Політика курсу

Письмові роботи: студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю, а для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Здобувачам вищої освіти, які не отримали оцінку за підсумковий семестровий контроль, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіка ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>). Списування під час виконання завдань заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше).

У студентів є можливість отримати додаткові бали пройшовши онлайн курси на навчальних платформах Prometheus, Coursera (чи інших рекомендованих кафедрою обліку і оподаткування: URL: <https://koia.pnu.edu.ua/platformy-dlia-neformalnoi-osvity/>). Слід враховувати, що приймаються сертифікати, які розширюють чи поглиблюють знання з дисципліни. Попередньо студент повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу: nadiia.shkromyda@cnu.edu.ua). Результати неформальної освіти визнаються згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (URL: <https://surl.li/xpiocw>).

При використанні технологій штучного інтелекту студенти повинні дотримуватись «Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (URL: <https://surl.li/zntjjk>).

8. Рекомендовані ресурси

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI з наступними змінами та доповненням : сайт Верховної ради України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р., № 996-XIV (зі змінами і доповненнями) : сайт Верховної ради України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Податковий менеджмент: навчальний посібник / А. В. Жаворонок, К. С. Шапошников, І. Я. Ткачук. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2022. 220 с.

4. Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. К.: Центр учбової літератури, 2022. 416 с.
5. Податковий менеджмент: навч. посібник. [Електронне видання] / Мороз Е. Г. Рівне : НУВГП, 2020. 412 с.
6. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навчальний посібник / Самусевич Я. В., Височина А. В. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.
7. Податкова система: навч. посібник / Томнюк Т. Л. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с
8. Податковий менеджмент: навчальний посібник / Купчак М. Я., Саміло А. В. Львів, 2020. 185 с.
9. Основи оподаткування: навч. посібник / О. Фрадинський. Львів : Новий Світ-2000, 2025. 340 с.
10. Податкова система: навч. посіб. / Кузь В. І. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.
11. Податкова система: практикум: навч. посібник / О. Легостаєва, Н. Гнип. Львів : Новий Світ-2000, 2025. 228 с.
12. Облік і оподаткування: навч. посібник / А. Загородній та ін. Львів : В-во Львівської політех., 2022. 208 с.
13. Облік і аудит податків в Україні: теорія, методологія, практика : навчально-практичний посібник / О. Малишкін, Київ : ЦУЛ, 2022. 376 с.
14. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навч. посібник / Є. Ю. Шара, О. Андрієнко, Л. Жидеєва, Київ : ЦУЛ, 2021. 424 с.
15. Податкова система: навчальний посібник / Біляк Ю. В., Тітенко З. М. Київ: НУБіП України, 2021. 634 с.
16. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібник / О. О. Бідюк, Є. Ю. Шара. К. : ЦУЛ, 2023. 496 с.
17. Ковшун Н. Е., Шило Ж. С. Реформування податкової системи в умовах інноваційного розвитку України: колективна монографія за ред. Л. М. Мельник, Частина 1. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 246 с.
18. Волощук М. Г., Матьола І. І., Карабін Т. О., Білаш О. В. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 172 с.
19. Розвиток бухгалтерського обліку та оподаткування в Україні: монографія / Сторожук Т. М., Занько Б. М., Колісник О. П. та ін.; за заг. ред. Т. М. Сторожук. Ірпінь: УДФСУ, 2021. 256 с.
20. Сарана Л. А. Особливості управління податковими ризиками держави на час дії воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 1(4). 2022. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-03>.
21. Шкроміда Н. Я., Лещук Г. В. Управління податковими зобов'язаннями підприємства: обліково-аналітичний аспект. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53). С. 318-323. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-43>
22. Шкроміда Н. Я., Лещук Г. В. Податкова система України в умовах воєнного стану: виклики для бізнесу та адаптація облікових систем. *Український економічний часопис*. 2025. Вип. 10. С. 142-147. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-10-22>
23. Лещук Г. В., Шкроміда Н. Я., Івасюк Н. Б. Сучасний стан правового регулювання фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства. *Наукові перспективи*. 2025. № 5(59). С. 851-866. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5\(59\)-851-866](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-5(59)-851-866)
24. Лещук Г. В., Шкроміда Н. Я. Підходи до оптимізації податкового навантаження в системі ефективного податкового планування. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. №10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15331655>
25. Шкроміда Н. Я. Облік податків та корпоративна поведінка: бібліометричний аналіз. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал*. 2025. № 21 (1). С. 369-378. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.21.369-378>
26. Brühne, A. I., & Schanz, D. (2022). Defining and managing corporate tax risk: Perceptions of tax risk experts. *Contemporary Accounting Research*, 39(4), 2861-2902.
27. Bondaruk, T., Medynska, T., Nikonenko, U., Melnychuk, I., Loboda, N. (2023). Fiscal policy as a guarantee of sustainable development under military conditions. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, Vol. 18, No. 4, pp. 1097-1102.
28. Osama F., Muneer M. Audit and tax in the context of emerging technologies: A retrospective analysis, current trends, and future opportunities. *The International Journal of Digital Accounting Research* Vol. 21, 2021, pp. 95-128. 14.

29. Офіційний сайт Верховної Ради України: URL: <https://www.rada.gov.ua>.
30. Інтернет-портал Ліга закон URL: <https://ligazakon.net/>
31. Офіційний сайт ДПС України. Електронний кабінет платника податків. URL: <https://cabinet.tax.gov.ua>.

Викладач

Надія ШКРОМИДА